א ערעור אזרחי 96 / 9099

ידיעות אחרונות בע"מ

נגד

ב 1. שמואל פירסטנברג

2. Israel Expo Service Inc.

3. Israel News Service Inc.

4. מיגוון פ.ד.י בע"מ

ג 5. אלעזר גרינשטיין

6. דוד פירסטנברג

וערעור שכנגד

ד בבית־המשפט העליון בשבתו כבית־משפט לערעורים אזרחיים

[7.9.1999]

לפני המשנה לנשיא ש' לוין והשופטים י' טירקל, ח' אריאל

ה המערערת מוציאה לאור את עיתון הערב "ידיעות אחרונות" ואת השבועון "לאשה". המשיבים עסקו בתקופה הנדונה בהפצת עיתונים בארצות־הברית. במחצית שנת 1983, לאחר תקופת ניסיון, התחילו המשיבים לעסוק באופן עצמאי בהפצת עיתוניה של המערערת. לאחר כשנתיים הודיעה המערערת למשיבים על הפסקת ההתקשרות עמם.

ו המשיבים תבעו את המערערת בגין הפרת חוזה. המערערת מצדה הגישה תביעה לחייב את המשיבים לשלם לה יתרות חוב ותביעה נוספת ובה ביקשה לחייבם לתת חשבונות ולשלם לה את המגיע לפי החשבונות. כן נתבקש צו־מניעה זמני שיורה למשיבים למסור למערערת את פירוט רשת נקודות ההפצה ורשימת המנויים. התביעות אוחדו, ולאחר שהשופט

ז הראשון שדן בתובענות פסל עצמו, קבעה השופטת קמא כי על המערערת לפצות את המשיבים בעבור אי־מתן הודעה מוקדמת ובעבור הנזקים שנגרמו להם בשל ניתוק הקשר החוזי. מנגד התקבלה חלקית תביעת המערערת ונקבע כי הסכום שהמשיבים חייבים לה יתקזז מסכום הפיצויים שנפסק לזכותם. תביעתה של המערערת לקבלת חשבונות נדחתה וכך גם בקשתה למסור לה מסמכים הקשורים להפצת העיתון, מן הטעם שאלה הינם בגדר סוד מסחרי. מכאן הערעור והערעור שכנגד.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

בית־המשפט העליון פסק:

א. (1) שופט שבא במקומו של שופט שישב בדין לפניו רשאי להחליט – לפי שיקול־דעתו שלו בלבד – אם לדון בתובענה מן השלב שאליו הגיע השופט הקודם או משלב אחר (12ו).

(2) כאן נאבקים שיקולים של יעילות ושל צדק. שיקולים של יעילות תומכים, בדרך־כלל, בגישה שיש לשמוע את המשפט ולסיימו במהירות, בלי לחזור על שלבים שהתקיימו. לעומתם, תומכים שיקולים של צדק בגישה שלפיה יש למצות מיצוי מלא את חומר הראיות לפני שופט אחד, או מותב אחד, מתחילת המשפט ועד סופו. במאבק זה בין השיקולים יש להעדיף את שיקולי הצדק (12ז – 13א).

(3) קיימים גם מצבי ביניים שבהם אין כף מאזניים אחת של שיקולים מכריעה את רעותה, אלא הכפות מעוינות, או מעוינות כמעט. במצבים כאלה על בית־המשפט למיין את הראיות השונות ולבדוק את מטרת הבאתן. על־פי השיקולים השונים מגיע השופט למסקנה אם לדון מן השלב שאליו הגיע השופט הקודם, אם להמשיך בדיון משלב אחר או אם להסתפק בשמיעה מחדש של עדות מסוימת, או עדויות מסוימות. ההחלטה בעניין זה מסורה כולה לשופט שאליו הועבר הדיון, ואין בכוחו של השופט שדן בעניין לפניו להורות לשופט שבא במקומו מה הדרך שבה ילך (13ב – ה).

(4) במקרה דנן, משהחליטה השופטת קמא להמשיך בדיון מן השלב שאליו הגיע השופט הראשון שפסל עצמו, חזקה עליה ששקלה את השיקולים שנדרשו להחלטתה וכי הגיעה למסקנה שיש בכוחה להגיע לחקר האמת בלי לחזור על שמיעת הראיות, כולן או מקצתן. מתוך כלל דבריה ברור שהגיעה למסקנה שלא לשמוע מחדש את הראיות שכבר נשמעו על דעתה שלה בלבד (14א, ה).

ב. (1) לא כל מערכת יחסים שבין יצרן למפיץ מולידה זכות לקבל חשבונות. זכותו של יצרן לקבלת סעד המחייב מפיץ לתת לו חשבונות מותנית – כמו בכל מקרה של תובע המבקש סעד כזה – בכך שיראה שנתקיימו יחסי אמון שמהם עולה החובה להעביר חשבונות (16ד – ה).

(2) יצרן שאין בידיו להראות שנתקיימו יחסים כאלה, אין לו אלא ללכת בדרך של תובענה רגילה לסעד כספי ולהוכיח את עילתו. כך יכלה המערערת לעשות על יסוד הראיות שלטענתה הצטברו בידיה. המערערת לא הראתה שהייתה מערכת יחסי אמון מיוחדים בינה לבין המשיבים, שהיה בה כדי לשמש בסיס לקבלת הסעד שביקשה (16ה – 17א).

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

ג. (1) בתביעה למתן חשבונות, בית־המשפט יחייב את הנתבע לשלם סכום כסף לתובע רק אחרי שנקבע כי לתובע זכות לקבל חשבונות ואחרי בירור החשבונות. כאשר בכתבי־הטענות הוגדר הסעד המבוקש כמתן חשבונות ופסיקת סכום כסף על־פי החשבונות, אין התובע רשאי לשנות את טעמו ולתבוע סעד כספי על־פי אותו כתב־טענות. אם יש בידיו של התובע להוכיח את חובו של הנתבע עליו להגיש תובענה נפרדת לסעד כספי ואין הוא רשאי לתבוע סעד זה בדרך של קפנדריה במסגרת התובענה המקורית למתן חשבונות (17ו – ז).

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

(2) במקרה הנדון לא עלתה מתוך כתבי־הטענות שהוחלפו בין בעלי־הדין כוונה להביא לפני בית־המשפט חשבונות שערכו. לפני בית־המשפט גם לא הובאו ראיות שמהן עולים פרטי החשבונות (18ד).

ד. (1) רשימת המנויים שנוספו לרשימת המנויים שקיבלו המשיבים מהמפיץ הקודם שעמו עבדה המערערת היא פרי עמלם של המשיבים והיא קניינם שלהם, בעוד שרשימת המנויים של המפיץ הקודם היא עניין שבינו לבין המערערת (19ב).

(2) הבעלות ברשימות אינה נקבעת לפי היחס שבין מספר המנויים בתקופתו של המפיץ הקודם לבין מספר המנויים שנוספו בתקופתם של המשיבים, אלא לפי מהותו של הקשר שבין בעלי־הדין (19ב – ג).

(3) משנקבע כי המשיבים לא פעלו בשליחותה של המערערת, אלא ניהלו עסק עצמאי, הרי שצדק בית־משפט קמא כאשר קבע כי הרשימות הן בבעלותם של המשיבים וכי אין למערערת זכות לדרוש את קבלתן (19ג – ד).

ה. (1) כאשר מתוך מהות הקשר עם היצרן קם למפיץ אינטרס ציפייה בדבר הכנסותיו העתידיות, זכאי הוא לפיצויים בעבור ניתוקו של הקשר החוזי עם היצרן ללא הודעה מוקדמת. כך הדבר בנסיבות ההתקשרות החוזית שבמקרה דנן (22ה).

(2) קביעת אורכה של תקופת ההודעה המוקדמת תלויה בנסיבותיו המיוחדות של המקרה הנדון כשם שהיא מושפעת מעקרונות כלליים שאינם קשורים למקרה הנדון דווקא (21ו – ז).

חקיקה ראשית שאוזכרה:

- חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, סעיפים 6, 7.

חקיקת משנה שאוזכרה:

- תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984, תקנות 177, 471ג(ו).
- כללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימלי), תשל"ז-1977, התוספת.

פסקי־דין של בית־המשפט העליון שאוזכרו:

[1] ע"א 387/74 אברהם נ' בתי-מרגוע ומלונות "היוזם" בע"מ, פ"ד כט(1) 353.

[2] ע"א 89/49 פופקו נ' חמדי, פ"ד ה 242.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

[3] ע"א 81/64 "רינה" י' זמל את י' אורן נ' אוירבך, פ"ד יח(3) 567.
[4] ע"א 198/73 שרגאי נ' שרגאי, פ"ד כט(1) 159.
[5] ע"א 127/83 בר-לב נ' לוינזון, פ"ד מ(3) 249.
[6] ע"א 85/83 בניאל נ' תמ"י מכון למחקר ולפיתוח בע"מ, פ"ד מב(3) 606.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

[7] ע"א 638/84 קאסם נ' עו"ד יואל, מנהל עיזבון המנוחה וילהלמינה מטוסיאן, פ"ד מא(3) 678.

[8] ע"א 374/59 פרידמן נ' חסיד, פ"ד טו 1124.

[9] ע"א 355/89 עיזבון המנוח ניקולא חינאווי ז"ל נ' מבשלת שיכר לאומית בע"מ, פ"ד מו(2) 70.

[10] ע"א 442/85 משה זוהר ושות' נ' מעבדות טרבנול (ישראל) בע"מ, פ"ד מד(3) 661.

[11] ע"א 127/86 רייכר נ' פוליתם בע"מ, פ"ד מב(3) 114.

[12] ע"א 2688/95 פנחס נ' כרם מהנדסים, פ"ד נ(5) 742.

[13] ע"א 467/60 בן טל נ' זיני (לא פורסם).

[14] ע"א 222/64 "אגד" נ' מדינת ישראל, פ"ד יח(4) 291.

[15] ע"א 675/86 שמייסר נ' הודסמן, פ"ד מד(1) 133.

[16] ע"א 552/88 קובטי נ' אזרחי, פ"ד מה(3) 782.

[17] ע"א 378/78 קלינגר נ' מנהל מס עזבון, פ"ד לג(1) 509.

[18] ע"א 77/85 חברת החשמל, מחוז ירושלים בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לט(2) 592.

ספרים ישראליים שאוזכרו:

[19] י' זוסמן סדרי הדין האזרחי (מהדורה 7, ש' לוין עורך, 1995).

[20] ג' שלו דיני חוזים (מהדורה 2, תשנ"ה).

מאמרים ישראליים שאוזכרו:

[21] י' טירקל "לקראת 'דהומניזציה' של המשפט?" הפרקליט לו (תשמ"ד-תשמ"ה) 71.

ערעור וערעור שכנגד על פסק־דינו של בית־המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו (השופטת א' קובו) מיום 30.10.1996 בת"א 2881/85, 2888. הערעורים נדחו.

שלמה ליבליך – בשם המערערת (המשיבה בערעור שכנגד);
יעקב מינטוס – בשם המשיבים (המערערים בערעור שכנגד).

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

פסק־דין

השופט י' טירקל

רקע

1. המערערת מוציאה לאור את עיתון הערב "ידיעות אחרונות" ואת השבועון "לאשה". המשיבים 1 ו־6 הם אב ובנו שעסקו בתקופה הנדונה, בצוותא עם המשיב 5, בהפצת עיתונים יהודיים ואמריקניים בארצות־הברית. המשיבות 2 ו־3 הן חברות אמריקניות בבעלות המשיבים 1, 5 ו־6, ששימשו אותם לצורך הפצת העיתונים בארצות־הברית. המשיבה 4 היא חברה ישראלית, בבעלות המשיב 1, המייצגת, בין היתר, את ענייניהן של המשיבות 2 ו־3 בישראל (המשיבים 6-1 יכונו להלן – המשיבים). בסוף שנת 1982 החליטה המערערת להחליף את המפיץ של עיתוניה הנמכרים בארצות־הברית ולשם כך ניהלה משא ומתן עם המשיבים, אשר היו מעוניינים לקבל על עצמם את ההפצה. בעקבות המשא ומתן התחילו המשיבים לעסוק בהפצת עיתוניה של המערערת בארצות־הברית, למשך תקופת ניסיון שהחלה בינואר 1983 והסתיימה סמוך ליולי 1983. בתום תקופת הניסיון סיימה המערערת את התקשרותה עם המפיץ הקודם והמשיבים התחילו לעסוק באופן עצמאי בהפצת עיתוניה של המערערת. פעולות ההפצה בוצעו על־ידי המשיבה 3.

ביום 30.7.1985 הודיעה המערערת למשיבים כי היא מפסיקה את ההתקשרות אתם לאלתר. סמוך לאחר מכן הביעה נכונות לדחות את מועד סיום ההתקשרות בתנאי שהמשיבים יקיימו תנאים מספר שהציגה להם. המשיבים לא קיבלו את הצעתה של המערערת והציעו להעביר את המחלוקת להכרעת בורר. המערערת סירבה להצעתם של המשיבים ובעקבות זאת הוגשו על־ידי המערערת והמשיבים אהדדי שלוש תובענות.

2. המערערת הגישה בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו שתי תובענות. בתובענה אחת, שהוגשה בסדר דין מקוצר, תבעה לחייב את המשיבים לשלם לה יתרות חוב בגין עמלות, מודעות פרסום ודמי מנוי בסכום כולל השווה ל־$102,750. המשיבים קיבלו רשות להתגונן נגד התובענה. בתביעה נוספת תבעה המערערת לחייב את המשיבים לתת חשבונות וכן לחייבם לשלם לה את המגיע לפי

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

החשבונות; כן תבעה להורות למשיבים להשיב לה מסמכים ומידע שהגיעו לידיהם.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

כמו כן עתרה המערערת בבקשה ל"צו מניעה זמני" שיורה למשיבים למסור לה לאלתר את הרשימות המעודכנות של מנויי העיתונים בארצות־הברית ושל נקודות ההפצה. במסגרת הליך הביניים מסרו המשיבים למערערת, "מרצון טוב בלבד" ובלי לפגוע "בזכות מזכויות הצדדים", רשימות של שמות המנויים ושל נקודות ההפצה, אולם מידת הפירוט ברשימות אלה לא השביעה את רצונה של המערערת. בהחלטתו מיום 29.12.1985 דחה בית־המשפט המחוזי (כבוד השופט א' מישר) את הבקשה לסעד זמני וקבע כי פירוט רשת נקודות ההפצה ורשימת המנויים שצברו המשיבים הם בגדר סוד מסחרי השייך להם, וכי אין יסוד לבקשתה של המערערת להעביר נתונים אלה לידיה.

המשיבים הגישו בבית־המשפט המחוזי בבאר־שבע תביעה כספית נגד המערערת לחייבה לפצותם בעבור הפרת החוזה בינם לבין המערערת והפסקתו בלי שניתנה להם הודעה מוקדמת. סכום התביעה הועמד על סך השווה ל־$700,000. בהסכמת הצדדים הועבר הדיון בתביעה לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו ואוחד עם הדיון בתובענותיה של המערערת.

3. הדיון בשלוש התובענות בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו החל בפני כבוד סגן הנשיא י' חג'. במהלך הדיונים ביקשה המערערת כי סגן הנשיא יפסול עצמו מהמשך הדיון בתיק. בהחלטתו מיום 6.5.1993 החליט סגן הנשיא לפסול עצמו, בציינו כי:

> "בקשה של [המערערת] לפסול את עצמי 'מהמשך הדיון בתיק'. אין זו הבקשה הראשונה המוגשת ע"י התובעת שאפסול את עצמי. גם אין שתי הבקשות גם יחד הנסיון היחיד מטעם [המערערת] שלא לאפשר לי לשמוע את הראיות בתיק בצורה תקינה ושוטפת ולהביא את התיק (הממתין לגאולתו 8 שנים) לידי סיומו.
>
> ...
>
> ע"מ שלא אפגע בכבודי, לא ארד לרמת הטענות המזכירות לנו שהשיטה שעל פיה המטרה מקדשת את האמצעים עדיין פועלת, ובמיוחד ע"מ שלא ישאר בליבה של [המערערת] כל אבק של חשש שהיא תקופח וכי עניינה לא יזכה לדין צדק, אני נעתר לבקשה ופוסל את עצמי מהמשך הדיון בתיקים הנ"ל".

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

לא הוגש ערעור על ההחלטה והדיון בתובענות הועבר לכבוד השופטת א' קובו, אשר ביום 11.11.1993 החליטה להמשיך בדיון מן השלב שבו הפסיק כבוד השופט חג' יחיא.

א

פסק־דינו של בית־המשפט המחוזי

4. בית־המשפט המחוזי (כבוד השופטת קובו), בפסק־דינו מיום 30.10.1996, קיבל את תביעתם של המשיבים וקבע כי על המערערת לפצותם בסכום השווה ל־$564,313 בעבור אי־מתן הודעה מוקדמת של שנה ובעבור נזקים שנגרמו להם בשל ניתוק הקשר החוזי ביניהם. תביעתה הכספית של המערערת התקבלה חלקית, ונקבע כי המשיבים היו חייבים לה במועד ניתוק הקשר החוזי סכום השווה ל־$12,225, ויש לקזזו מסכום הפיצויים שתשלם המערערת למשיבים. תביעתה של המערערת לחייב את המשיבים לתת חשבונות וכן למסור לה מסמכים נדחתה. בית־המשפט קבע כי "כל המסמכים הקשורים להפצת העיתון בארה"ב הינם בגדר סוד מסחרי של [המשיבים] השייכים להם בלבד" וכי אופייה של ההתקשרות החוזית בין בעלי־הדין אינו מעניק למערערת זכות לקבל חשבונות מן המשיבים.

ב

ג

ד

5. את הכרעתו סמך בית־המשפט על העובדות הבאות:

(א) במהלך תקופת הניסיון שבה החלו המשיבים להפיץ את עיתוניה של המערערת בארצות־הברית הם גילו חריצות ויעילות. בעקבות תקופה זאת שלחה להם המערערת ביום 4.8.1983 מכתב שבו נאמר כי החל מיולי 1983 המשיב 6 הוא האחראי להוצאת העיתון "ידיעות אחרונות" המודפס בניו־יורק ולמערך המנויים והפרסום.

ה

ו

(ב) המשיבים השקיעו מאמצים וסכומי כסף לשם שינוי מתכונת ההפצה של עיתוני המערערת בארצות־הברית ולשיפורה. הם פעלו כמפיצים עצמאיים, רכשו מן המערערת מכסה של עיתונים והפיצו אותם, ונשאו בעלויות השיווק וההפצה. מטרת פעילותם העצמאית הייתה הפקת רווחים בעבור המשיבים והיא לא נעשתה בשליחותה של המערערת.

ז

(ג) ביום 14.2.1984 נחתם על־ידי נציגיהם של המערערת ושל המשיבים מסמך (להלן – ההסכם המערכתי) שבו הוסכם כי למערערת הזכות הבלעדית לקבוע את החומר המערכתי והפרסומי

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

בעיתון "ידיעות אחרונות" וכן נקבעו ההסדרים הנוגעים לפרסום מודעות בעיתון. ביום 19.3.1984 נערך מסמך לא חתום שבו פורטו סדרי התשלומים – עמלות ודמי רכישה – ולפיהם פעלו המערערת והמשיבים במהלך תקופת ההתקשרות עד שהקשר ביניהם נותק.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

(ד) לקראת חודש יוני 1985 ערכו המשיבים מבצע פרסום נרחב כדי להגדיל את מספר המנויים ולהגביר את תפוצת העיתונים. בעקבות המבצע נזקקו לאספקת מספר גדול יותר של עיתונים מן המערערת. מסיבות לא ברורות וללא הצדקה סבירה, סירבה המערערת להיענות לבקשת המשיבים להגדיל את מספר העיתונים שהיא מספקת להם, והתמידה בעמדתה זאת עד לניתוק הקשר.

(ה) ביום 30.7.1985 הודיעה המערערת למשיבים בעל־פה כי היא מפסיקה לאלתר את ההתקשרות וכי עליהם לחדול מהפצת העיתון "ידיעות אחרונות". בהמשך הודיעה המערערת, בעל־פה, כי היא מוכנה לדחות את הפסקת הקשר בכשבוע־שבועיים. ביום 14.8.1985 חזרה המערערת והודיעה בכתב על הפסקת הקשר עם המשיבים, אולם הביעה נכונות לדחות את מועד סיום הקשר בתנאי שהמשיבים ימלאו תנאים מספר שהציבה.

6. על יסוד תשתית עובדתית זאת קבע בית־המשפט כי המערערת והמשיבים התקשרו בחוזה שלא הוגבל בזמן ולפיו קיבלו המשיבים על עצמם להפיץ את עיתוניה של המערערת בארצות־הברית. על רקע זה, הואיל ולטענת המערערת עשו המשיבים מעשים שהצדיקו את ביטולו של החוזה, בדק בית־המשפט את מעשיהם של המשיבים לפני הפסקת הקשר החוזי:

לטענת המערערת היו מגעים בין המשיבים לבין העיתון "מעריב", המתחרה בעיתון "ידיעות אחרונות", לשם גבייה משותפת של חובות שחבו להם מפרסמים. כמו כן, סמוך להפסקת הקשר החוזי גם בחנו את האפשרות לעסוק בהפצתו של "מעריב" אם יסתיים החוזה להפצת "ידיעות אחרונות". בית־המשפט דחה את הטענה וקבע כי המערערת עצמה קיימה מגעים עם "מעריב" במסגרת אינטרסים משותפים של שני העיתונים. עוד ציין בית־המשפט כי המערערת קיימה מצדה מגעים עם מפיצים אחרים מלבד המשיבים, דבר שאיפשר לה להמשיך ולהפיץ את עיתוניה מיד אחרי שניתקה את הקשר החוזי עם המשיבים. בנסיבות אלה קבע בית־המשפט כי "הקשר עם מעריב בנסיבות העניין לא היה נימוק ראוי לביטול ההסכם בכלל ולפחות לא הצדיק ביטולו על אתר".

טענה שנייה שהעלתה הייתה כי המשיבים צירפו לעיתון "ידיעות אחרונות" עלונים פרסומיים ומוספים חד־פעמיים ובכך הפרו את

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

החוזה עמה. בית־המשפט דחה גם טענה זאת וקבע כי המערערת ידעה על הכוונה לצרף מוספים לעיתון ולא הביעה את התנגדותה לכך. לכך הוסיף כי צירוף המוספים לא היה בגדר שינוי בעיתון שהצריך הסכמה של המערערת אלא היה פעולה מותרת של המשיבים שפעלו במטרה להגדיל

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

את רווחיהם כגוף עסקי עצמאי. עוד קבע כי המערערת קיבלה עמלות בעבור הפרסומים בעלונים ולא הביעה כל מחאה בעת קבלתן. פעולות אלה לא היו הפרות שהצדיקו את ביטולו של החוזה; מכל מקום, ביטולו של החוזה לא נעשה סמוך אחרי שנעשו.

א

בית־המשפט נתן דעתו גם על טעמים נוספים שבהם ביקשה המערערת להצדיק את הפסקת ההתקשרות. בין היתר טענה כי המשיבים פרסמו מודעות התומכות ביורדים שעזבו את ישראל; המשיבים צברו חוב כלפי חברת "אל על" אשר העניקה להם שירותי משלוח עיתונים מישראל לארצות־הברית, דבר אשר פגע בשמה הטוב של המערערת; המשיבים עסקו בהפצת עיתונים נוספים מלבד עיתוניה של המערערת; המשיבים ערכו מבצעי פרסים "מגוחכים" למנויים; המשיבים הפיצו מחירון למודעות ללא קבלת הסכמה מן המערערת. בית־המשפט בחן מעשים אלה של המשיבים בפירוט וקבע כי אף לא אחד מהם הוא בגדר הפרה יסודית שזיכתה את המערערת בביטולו המיידי של החוזה, בהתאם להוראות סעיפים 6 ו־7 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970 (להלן – חוק התרופות). לפיכך, חייב את המערערת לפצות את המשיבים בעבור אובדן רווח צפוי במשך שנה אחת, מלבד פיצויים בעבור נזקים מסוימים שהוכחו.

ב

ג

ד

ה

7. המערערת ערערה על פסק־דינו של בית־המשפט וביקשה לבטל את חיובה לפצות את המשיבים. כן ביקשה להחזיר את הדיון בשתי התובענות שהגישה, לבירור מחודש לפני שופט אחר.

המשיבים הגישו ערעור שכנגד וביקשו לקבוע כי היו זכאים לתקופת הודעה מוקדמת של שנתיים ובהתאם לכך להגדיל את סכום הפיצויים שנפסק להם. כמו כן ביקשו להגדיל את הסכום שנפסק לטובתם כהוצאות המשפט ושכר טרחת עורך־דין.

ו

ז

עיקר טענות הצדדים

8. המערערת סבורה כי כבוד השופט חג' יחיא גילה כלפיה "עוינות [אשר] התבטאה בהחלטות שמנעו [ממנה] הליך הוגן, בפסילת שאלות, פסילת הגשת ראיות ומסמכים והחלטות אחרות". משפסל עצמו ביקשה המערערת כי כבוד השופטת קובו, שהדיון בתובענות הועבר אליה, תדון מחדש בחלק מן ההחלטות שקיבל ואף תשמע מחדש חלק מן העדים, אך בקשתה נדחתה. לדעת המערערת

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

נגרמה לה בשל כל אלה פגיעה מהותית בזכויותיה בכך שבית־המשפט קבע מימצאים עובדתיים המבוססים על מהימנותם של עדים, בלי ששמע את חלקם. כמו כן, מבקשת המערערת לבטל כמה החלטות ביניים של בית־המשפט – שעניינן סדרי חקירת העדים, תיקון כתבי־הטענות

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

והגשת ראיות – ולקבוע כי ביטולן מצדיק את החזרת הדיון לבית־המשפט המחוזי על־מנת שישמע מחדש את העדים.

א

לעניין תביעתה למתן חשבונות ולפסיקת פיצויים לפי החשבונות טוענת המערערת כי אפילו לא הייתה הפסקת הקשר החוזי עם המשיבים מוצדקת, שגה בית־המשפט בכך שנמנע מלהורות על עריכת חשבונות כדי לבדוק אם המשיבים חייבים כספים למערערת. לחלופין, היה על בית־המשפט להיענות לבקשתה לאפשר לה להוכיח את סכום התביעה על־פי המידע שבידיה בלי להתנות פעולה זאת בקיומה של זכות לקבל חשבונות מן המשיבים. עוד ביקשה לקבוע, כי רשימת המנויים של "ידיעות אחרונות" היא בבעלותה ולא בבעלותם של המשיבים, כפי שנקבע.

ב

ג

לעניין תובענתה לסכום קצוב טוענת המערערת כי פרטי תביעתה הוכחו בפני בית־המשפט וכי היה על בית־המשפט לפסוק לה את מלוא הסכום שאותו תבעה, השווה ל־$102,750.

ד

לעניין תביעת הפיצויים של המשיבים טוענת המערערת כי בינה לבין המשיבים לא היה חוזה מלא וסופי, וכי התקיים ביניהם משא ומתן שלא עלה יפה מחמת סכסוכים ביניהם. המערערת מוסיפה וטוענת כי מעשיהם והתנהגותם של המשיבים בתקופה שקדמה לניתוק הקשר היו בגדר הפרה יסודית אשר העניקה לה את הזכות להפסיק את הקשר עמם, כפי שעשתה. כמו כן טוענת המערערת כי סכום הפיצויים שנפסק לזכות המשיבים מופרז, הן משום שלאחר תקופת התקשרות כה קצרה לא היה מקום לקבוע תקופת הודעה מוקדמת של שנה שלמה והן משום שהסכומים שנפסקו לזכות המשיבים גבוהים מן הסכומים שפורטו בכתבי־טענותיה, ובדרכי חישובם, כמו גם בדרכי חישוב הריבית שנוספה עליהם, גם נפלו טעויות.

ה

ו

המערערת מוסיפה ומבקשת לקבוע כי בעלי־הדין הנכונים בהליכים שננקטו הם ששת המשיבים, וכי אין יסוד לטענת המשיבים שלפיה קיימת יריבות אך ורק בין המערערת לבין המשיבה 3.

ז

9. לעומתה טוענים המשיבים – המערערים שכנגד – כי משהביע בית־המשפט את דעתו כי ראוי לקבוע תקופה של שנתיים למתן הודעה מוקדמת היה עליו לפסוק כך ולא לקבוע תקופה קצרה יותר, אך ורק משום שסבר כי לפי ההלכה הפסוקה נקבעה תקופת זמן של שנה אחת כתקופה סבירה להודעה מוקדמת.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

כמו כן, מבקשים המשיבים להגדיל את שיעור שכר הטרחה שנפסק לזכותם, שהועמד על סכום של 50,000 ש"ח.

א

דיון בהשגות

מי מבין המשיבים הוא בעל־הדין הנכון

ב 10. המערערת מבקשת לקבוע כי המשיבים כולם הם "בעלי הדין של המערערת, והם האחראים בתיקים". לשם כך היא מבקשת לסמוך על ההכרעה האופרטיבית בפסק־הדין, שבה נאמר, כי: "הנני קובעת בזאת כי [המערערת] תפצה את [המשיבים] בסך $552,088". המערערת סבורה כי לקביעה זאת
ג יש חשיבות משום ש"הנסיון של המשיבים לצמצם את היריבות לחברה האמריקנית [המשיבה 3 – י' ט'] נעשה כדי שאם יזכו יוכלו להעביר את התשלום לארה"ב, ואי אפשר יהיה לגבותו מהם בחזרה".

ד בטענתה של המערערת אין ממש. בית־המשפט בחן את שאלת היריבות בין בעלי־הדין השונים וקבע כי בעלת־הדין הנכונה מבין ששת המשיבים היא המשיבה 3: "ניתן לקבוע כעובדה כי החברה הנ"ל שבקיצור תיקרא להלן I.N.S. [המשיבה 3 – י' ט'] היא בעלת
ה הדין הראויה בדיון לפנינו". בהחלטתו מיום 19.2.1997, בבקשה לעיכוב ביצוע פסק־הדין, חזר וציין בית־המשפט, כי: "אשר על כן חוייבה המבקשת לשלם למשיבים, וליתר דיוק לחברה I.N.S המשיבה 3 – בה היו מאוגדים חלק מהמשיבים, סכום של $552,088".

ו לפיכך, אין יסוד לטענת המערערת כי בית־המשפט קבע שהמשיבים כולם הם בעלי־הדין הנכונים בהליך זה. המערערת לא העלתה בפנינו כל נימוק שיש בו כדי לשנות את מסקנתו המנומקת של בית־המשפט ומכאן שאין מקום להתערב בקביעה כי המשיבה 3
ז היא בעל־הדין הנכון בהליכים שהתקיימו לפניו.

פרשת ההוכחות בבית־המשפט המחוזי

האם היה על בית־המשפט לחזור ולשמוע עדים בעקבות חילופי השופטים?

11. המשיב 1 הוזמן על־ידי המערערת להעיד ועדותו, כמו גם עדויות נוספות מטעם המערערת, נשמעה בפני סגן הנשיא חג' יחיא. במסגרת החלטתו מיום 6.5.1993 קבע סגן הנשיא, כי:

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

"אני נעתר לבקשה ופוסל את עצמי מהמשך הדיון בתיקים הנ"ל. כל זאת בתנאי שכל העדויות שנשמעו לרבות עדותו של שמואל פירסטנברג [המשיב 1 – י' ט'] אשר הוזמן אף בהיותו בעל דין שכנגד ע"י התובעת להעיד מטעמה ושעדותו, בסגנון ובשיטה שנקטה התובעת בחקירתו, עלתה זמן שיפוט רב ביותר, ישמשו חומר ראיות בתיק בפני השופט שימשיך בשמיעת הראיות מהשלב בו אני הפסקתי".

גם כבוד הנשיא וינוגרד, אשר העביר את התיק לטיפולו של שופט אחר, קבע, בהחלטתו מיום 12.5.1993, כי "מובן מאליו ששופט חדש, אשר יבוא במקומו בניהולו של תיק זה, ימשיך בו מאותו שלב שאליו הגיע סגן הנשיא המכובד ושכל העדויות שכבר נשמעו, ישמשו חומר ראיות בפני אותו שופט". המערערת טוענת כי סגן הנשיא חג' יחיא לא היה רשאי "להתנות" את פסלותו בכך שהשופט שידון אחריו בתיק ימשיך בשמיעת הראיות מן הנקודה שאליה הגיע.

12. בתקנה 177 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984 נאמר, כי:

"נמנע משופט, מכל סיבה שהיא, לסיים את הדיון, רשאי שופט אחר לנהוג בעדות שנרשמה לפי תקנות אלה כאילו הוא עצמו שמע או רשם את העדות, ורשאי הוא להמשיך מן השלב שבו הפסיק קודמו".

בדומה לכך, כאשר מדובר בפסילתו של שופט – בעקבות החלטה בערעור לעניין הפסלות – נאמר בתקנה 471ג(ו) לתקנות סדר הדין האזרחי:

"הוחלט בערעור להעביר את הדיון בתובענה לשופט אחר, רשאי הוא לדון בה מן השלב שאליו הגיע השופט הקודם או מכל שלב אחר שייראה לו נכון וצודק בנסיבות הענין".

עינינו הרואות כי שופט שבא במקומו של שופט שישב בדין לפניו רשאי להחליט – לפי שיקול־דעתו שלו בלבד – אם לדון בתובענה מן השלב שאליו הגיע השופט הקודם, או משלב אחר. כאן, כמו בצמתים רבים במשפט, נאבקים שיקולים של יעילות ושל צדק. שיקולים של יעילות תומכים, בדרך־כלל, בגישה שיש לשמוע ולסיים

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

את המשפט במהירות, בלי לחזור על שלבים שהתקיימו. לעומתם, תומכים שיקולים של צדק בגישה שלפיה יש למצות מיצוי מלא את חומר הראיות לפני שופט אחד, או מותב אחד, מתחילת המשפט ועד סופו. אכן, במאבק זה בין השיקולים יש להעדיף את שיקולי

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

הצדק. כפי שנאמר לא אחת, "לעולם עדיף צדק דחוי על פני אי צדק מהיר". ובמקום אחר אמרתי, כי:

> "מוסכם על כולנו כי אפילו נראה את המשפט כ'מדע של צדק' ואפילו נראה את הצדק מצרך השווה לכל נפש שצריך לספקו מהר ובכמויות גדולות, הצדק הזה צריך להיעשות – ודוקא כאן חשוב להוסיף, גם להראות – כצדק אנושי" (י' טירקל "לקראת 'דהומניזציה' של המשפט?" [21], בעמ' 71).

קיימים גם מצבי ביניים שבהם אין כף מאזניים אחת של שיקולים מכריעה את רעותה, אלא הכפות מעוינות, או מעוינות כמעט. אלה, לדוגמה, מצבים שבהם הפגיעה העלולה להיגרם בשל כך שהראיות לא יישמעו בשלמותן על־ידי שופט אחד אינה משמעותית, בעוד שהפגיעה ביעילות הדיון עקב שמיעה חוזרת של חומר הראיות היא ניכרת. במצבים כאלה על בית־המשפט למיין את הראיות השונות ולבדוק את מטרת הבאתן, לדוגמה: אם הייתה המטרה להביא לפני בית־המשפט מידע – שאינו שנוי במחלוקת, או שאי אפשר לקעקעו – הרי שאין טעם לשומען מחדש, אולם אם הייתה המטרה לקבוע על־פי הראיות מימצאים בעניינים השנויים במחלוקת והדבר אף כרוך בקביעת מימצאים על־פי מהימנות של עדים, הרי שיש טעם בשמיעתן של הראיות מחדש. שאלה נוספת שעל בית־המשפט לתת עליה את דעתו היא אם המימצאים שייקבעו על־פי הראיות שנשמעו יהיה בהם כדי להשפיע על תוצאותיו של ההליך, או שמדובר בראיות בעלות חשיבות מועטה שהמימצאים שייקבעו על־פיהן – אם ייקבעו – טפלים לעיקר. על־פי שיקולים אלה – ושיקולים נוספים – מגיע השופט למסקנה אם לדון מן השלב שאליו הגיע השופט הקודם, אם להמשיך בדיון משלב אחר או אם להסתפק בשמיעה מחדש של עדות מסוימת, או עדויות מסוימות. ההחלטה בעניין זה מסורה כולה לשופט שאליו הועבר הדיון ואין בכוחו של השופט שדן בעניין לפניו להורות לשופט שבא במקומו מה הדרך שבה ילך.

13. בהחלטתה מיום 11.11.1993 קבעה כבוד השופטת קובו, שהדיון בתובענות הועבר אליה מכבוד סגן הנשיא חג' יחיא, כי:

> "לאחר שעיינתי בתיק והמדובר הוא בשני תיקים, בשתי תביעות בהם התובעת 'ידיעות אחרונות' בע"מ כנגד שמואל פירסטנברג ואח' ובתביעה של דוד פירסטנברג

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

ואח' כנגד 'ידיעות אחרונות' בע"מ, רואה אני להחליט אחרי ששמעתי את טיעוני הצדדים להמשיך מאותה נקודה שבה הפסיק השופט חג' יחיא".

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

משהחליטה להמשיך בדיון מן השלב שאליו הגיע, חזקה עליה ששקלה את השיקולים שנדרשו להחלטתה וכי הגיעה למסקנה שיש בכוחה להגיע לחקר האמת בלי לחזור על שמיעת הראיות, כולן או מקצתן (ראו י' זוסמן סדרי הדין האזרחי [19], בעמ' 511). על כך נאמר כי "מן המפורסמות היא שאין דרכה של ערכאת ערעור להתערב בשיקול־דעתו של בית־המשפט דלמטה אלא במקרים שבית־המשפט דלמטה חרג מן המסגרות והתחומים שנקבעו לשיקול דעתו..." (ע"א 387/74 אברהם נ' בתי־מרגוע ומלונות "היוזם" בע"מ (להלן – עניין אברהם [1]), בעמ' 356). עוד נאמר כי בעניין כזה יש לו לשופט "...תחום פעולה רחב ביותר עד כדי כך שאין הוא חייב כלל לרשום את הטעמים שהביאוהו להחלטתו" (שם [1], בעמ' 357).

בהמשך דבריה פירטה השופטת את טעמי החלטתה בציינה, כי:

> "אם מבקש ממני ב"כ [המערערת] לחזור ולשמוע את עדותו של מר שמואל פירסטנברג, אינני חושבת שאני יכולה לעשות זאת לאחר שנתתי החלטה שאכנס לתיק מאותה נקודה שבה הפסיק השופט חג' יחיא ולא ראיתי לנכון לחזור ולשמוע את עדותו לאחר שכל כך הרבה ישיבות נתקיימו כבר בתיק זה והגיע הזמן לסיימו".

אפילו סברה כבוד השופטת – בטעות – כי בשל החלטתו הנזכרת של כבוד סגן הנשיא חג' יחיא אין היא רשאית לחזור ולשמוע עדות מסוימת, הרי לא נאמר הדבר בפירוש בהחלטתה והדבר אף אינו משתמע ממנה. כפי שעולה מתוך כלל דבריה, ברור שהגיעה למסקנה שלא לשמוע מחדש את הראיות שכבר נשמעו על דעתה שלה בלבד ולא מכוח דברי כבוד סגן הנשיא חג' יחיא. לנסיבות אלה יפים דבריו של כבוד השופט עציוני בעניין שיש בו צד דמיון לעניין שלפנינו:

> "קשה לי להבין אם־כן מדוע לאחר ש[בית־המשפט – י' ט'] רשם את נימוקיו תהיה מלאכת התקיפה [של החלטתו – י' ט'] קלה יותר. בטוחני שלולא נימק שופט השלום את החלטתו, לא היה כל יסוד לחשוד בו שהוא החליט לתת פסק־דין מתוך התעלמות מן השאלה הקרדינלית, אם בכוחו לפסוק דין על־סמך החומר שלפניו. שהרי זאת היא הנחה סבירה ביותר ששופט לא יגש לכתוב פסק־דין אלא אם הוא משוכנע שיש בכוחו לעשות כן" (עניין אברהם [1], בעמ' 357).

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

איני רואה אפוא מקום לחזור ולהרהר אחרי החלטתו של בית־המשפט, שניתנה אחרי ששמע את טענותיהם של הצדדים ואחרי ששקל בדבר. יתר־על־כן, כפי שאפרט

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

בהמשך, גם לא שוכנעתי כי שמיעת העדויות מחדש הייתה משפיעה על התוצאה שאליה הגיע בית־המשפט.

סדר הבאת הראיות

14. בשל איחוד התובענות שהגישו בעלות־הדין הוצרכה המערערת, שפתחה בהבאת הראיות מצדה, להביא את ראיות ההגנה מטעמה לפני שהמשיבים הביאו את ראיותיהם במסגרת התביעה שהגישו. המערערת סבורה כי סדר זה של הבאת הראיות פגם בכוחה להתגונן נגד תביעתם של המשיבים.

בהחלטתו מיום 10.2.1992 ציין בית־המשפט, כי:

> "הכלל הוא שכל צד צריך להביא את ראיותיו בחטיבה אחת ולא לפצלן. העברת תביעת [המשיבים] אשר הוגשה בבית משפט אחר לבימ"ש הזה ואיחוד הדיון בה עם תביעות התובעת נעשה דווקא עפ"י בקשת התובעת והסבריה... משאוחד הדיון והתחילה התובעת בהבאת ראיותיה בתביעותיה היא, הרי שעליה להביא גם את ראיות הגנתה עפ"י טענותיה בכתב ההגנה שהוגש מטעמה בחטיבה אחת עם ראיות התביעה מטעמה. יחד עם זאת יותר לתובעת להשלים את ראיות הגנתה, אם יהיה צורך בכך, ולאחר שמיעת ראיות הנתבעים בתביעתם שיובאו אף הן בחטיבה אחת עם ראיות הגנתם נגד תביעות התובעת".

בעקבות החלטה זאת, ולאחר שתמה שמיעת עדי המשיבים, הורה בית־המשפט, ביום 12.5.1994, "לקבוע תאריך לתזכורת בעניין הצורך להביא עדים נוספים מטעמו של עו"ד ליבליך [בא־כוח המערערת – י' ט'] בתיק הזה". מאוחר יותר ניתנה למערערת הזדמנות להביא עדויות הזמה, ובהחלטה מיום 11.9.1994 אף התיר לה בית־המשפט להביא עדות כזאת לפי בקשתה. במצב דברים זה אין אפוא יסוד לטענותיה של המערערת כאילו נמנעה ממנה הזכות להליך הוגן עקב סדר הבאת הראיות.

15. טענה נוספת בפיה של המערערת עניינה הפגיעה שנגרמה לה בשל כך ש"לא הייתה לה ברירה" אלא להזמין את המשיב 1 לתת עדות כעד מטעמה, "כדי שתדע בפני מה היא עומדת ותוכל להתגונן כיאות כנגד התביעה". מעיון בפרוטוקול הדיון

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

בבית־המשפט עולה כי בעלי־הדין הסכימו שהמשיב 1 ייקרא כעד מטעם המערערת, תוך הבהרה כי למשיבים תהיה הזכות לקיים חקירה נגדית "על כל יתרונותיה" וכי בא־כוח המערערת יהיה מוגבל בחקירתו אם יבקש להפנות שאלות מדריכות לעד.
בית־המשפט

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

פעל לפי הסכמה דיונית זאת ואין יסוד לטענתה של המערערת כי זכויותיה הדיוניות קופחו. אשר להשגותיה של המערערת בדבר הפגיעה שנגרמה לה עקב החלטות ביניים של בית־המשפט – שבהן אסר על בא־כוח המערערת להציג שאלות מסוימות – לא שוכנעתי שהיה בהחלטותיו כדי להשפיע על תוצאות הבירור של העובדות שהיו דרושות להכרעה במחלוקת.

א

ב

תביעת המערערת למתן חשבונות

16. בית־המשפט קבע כי לאור מהות עיסוקה של המשיבה 3, כמפיץ עצמאי של עיתונים בארצות־הברית, "כל המסמכים הקשורים להפצת העיתון בארה"ב הינם בגדר סוד מסחרי של הנתבעים השייכים להם בלבד". כן קבע כי "בין הצדדים לא שררו יחסי שליחות אשר מהם נגזרת חובת נאמנות". כפועל יוצא קבע כי אין מוטלת על המשיבים חובה למסור למערערת מידע שנאגר אצלם במהלך הפצת העיתון של המערערת. על רקע זה דחה את תביעתה של המערערת למתן חשבונות. המערערת טוענת לפנינו ש"כאשר מתנתק קשר בין יצרן ומפיץ, לא יעלה על הדעת שבית־המשפט ימנע מאחד הצדדים, הטוען שמגיעים לו כספים, את הזכות לחשבונות".

ג

ד

טענה זאת יש לדחות. לא כל מערכת יחסים שבין יצרן למפיץ מולידה זכות לקבל חשבונות. זכותו של יצרן לקבלת סעד המחייב מפיץ לתת לו חשבונות מותנית – כמו בכל מקרה של תובע המבקש סעד כזה – בכך שיראה שנתקיימו יחסי אמון שמהם עולה החובה להעביר חשבונות (על התנאים למתן סעד של חשבונות ראו ע"א 89/49 פופקו נ' חמדי [2]. השוו לע"א 81/64 "רינה" י' זמל את י' אורן נ' אוירבך [3], בעמ' 573, שם התייחס כבוד השופט מני, בדעת המיעוט, לנסיבות שבהן מערכת היחסים שבין יצרן לבין סוכן מורשה הקימה זכות לסעד של מתן חשבונות. ראו גם זוסמן בספרו הנ"ל [19], בעמ' 567). אכן, יצרן שאין בידיו להראות שנתקיימו יחסים כאלה, אין לו אלא ללכת בדרך של תובענה רגילה לסעד כספי ולהוכיח את עילתו. כך יכלה המערערת לעשות, על יסוד הראיות שלטענתה הצטברו בידיה. לעניין זה אמר בית־המשפט: "החשבונות הנדרשים ידועים היטב [למערערת] והם ערוכים בידה באופן שלא רק החשבונות ופרטיהם ידועים לה אלא שהיא יודעת גם סך כל הכספים שלטענתה [המשיבים] חייבים לה".

ה

ו

ז

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

בית־המשפט סמך את החלטתו גם על כך שהמשיבים פעלו כגורם מסחרי עצמאי, תוך שדחה את טענתה של המערערת כי בינה לבין המשיבים התקיימו יחסי שליחות. המערערת לא הצביעה על פגם במסקנתו ולא הראתה שהייתה מערכת יחסי אמון

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

מיוחדים בינה לבין המשיבים שהיה בה כדי לשמש בסיס לקבלת הסעד שביקשה. לפיכך, צדק בית־המשפט בקובעו כי אין למערערת זכות לקבל חשבונות מן המשיבים.

הזכות להוכיח את סכום התביעה במסגרת תובענה למתן חשבונות

17. טענה נוספת של המערערת מכוונת כנגד החלטתו של בית־המשפט, מיום 10.2.1992, שלפיה נדחתה בקשתה להתיר לה להביא ראיות להוכחת חובות שהמשיבים חייבים לה, במקום להורות על מתן חשבונות, כפי שביקשה בכתב־התביעה. לטענתה של המערערת, כאשר הגישה את תביעתה למתן חשבונות בשנת 1985 לא היו החשבונות ידועים לה, אולם משחלפו שנים, נתגלו לה פרטי החשבונות ויש בכוחה להוכיח את חובותיהם של המשיבים. בית־המשפט קבע כי "מה שמבקשת [המערערת] היום ללא תיקון כתב התביעה או הגשת תביעה כספית רגילה במקום התביעה הנוכחית ובלי לשלם את האגרה המתחייבת על תביעה זו להפוך את התביעה למתן חשבונות לתביעה כספית רגילה".

כלל ידוע הוא כי הדיון בתובענות למתן חשבונות מתנהל בשני שלבים. כפי שנאמר:

> "בשלב הראשון מתבררת השאלה אם קיימת חובה להגיש חשבונות כנתבע, ואם הוברר חובה זו, יוציא בית־המשפט החלטה, או פסק־דין, המחייבים מתן חשבונות. אחרי הגשת החשבונות מתחיל השלב של בירור החשבונות, אם התובע אינו מודה בנכונותם, ואחרי הבירור יוציא בית־המשפט פסק־דין, המחייב את הנתבע בסכום שבו הוא חייב לפי החשבונות" (דברי כבוד השופט קיסטר ב[ע"א 198/73] שרגאי נ' שרגאי [4], בעמ' 162. ראו גם: [ע"א 127/83] בר־לב נ' לוינזון [5], בעמ' 255; [ע"א 85/83] בניאל נ' תמ"י מכון למחקר ולפיתוח בע"מ [6], בעמ' 614-615 וזוסמן בספרו הנ"ל [19], בעמ' 568).

משמע, בית־המשפט יחייב את הנתבע לשלם סכום כסף לתובע רק אחרי שנקבע כי לתובע זכות לקבל חשבונות ואחרי בירור החשבונות. כאשר בכתבי־הטענות הוגדר הסעד המבוקש כמתן חשבונות ופסיקת סכום כסף על־פי החשבונות, אין התובע רשאי לשנות את טעמו ולתבוע סעד כספי על־פי אותו כתב־טענות. אם יש בידיו של התובע להוכיח את חובו של הנתבע, עליו להגיש תובענה

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

נפרדת לסעד כספי ואין הוא רשאי לתבוע סעד זה בדרך של קפנדריה במסגרת התובענה המקורית למתן חשבונות (השוו לע"א 638/84 קאסם נ' עו"ד יואל, מנהל עיזבון המנוחה וילהלמינה מטוסיאן [7], בעמ' 686-687).

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

18. המערערת מבקשת לסמוך על הלכה שיצאה מלפני בית־משפט זה, ושלפיה רשאי בית־המשפט לערוך בעצמו את החשבון ולפסוק לתובע את הסכום המגיע לו, כאשר פרטי החשבונות הדרושים נתגלו לבית־המשפט בבהירות ובדייקנות:

> "אם בתובענה על מתן חשבונות עולים פרטי החשבונות המבוקשים בבהירות ובדייקנות, להנחת דעת בית־המשפט, מן הראָיות שהובאו לפניו, כי אז אין טעם ואין צורך להטיל מתן חשבונות כאמור על הנתבע, אלא בית־המשפט רשאי, אם יראה לנכון לפניו לעשות כן, לערוך חשבונות אלה בעצמו ולתת לתובע את הסעד הסופי המבוקש כפי שהוא נובע כתוצאה מחשבונות אלה. דברים אלה אמורים ביתר שאת כשבעלי־הדין גילו את חשבונותיהם זה לעומת זה, עוד בכתבי־התביעה וההגנה, כמו שעשו בענין שלפנינו; וכך העמידו כנידן לפני בית־המשפט לא רק את החיוב במתן החשבונות, אלא גם את נכונות חשבונותיהם שכבר ערכו אותם" (דברי כבוד השופט ח' כהן בע"א 374/59 פרידמן נ' חסיד [8], בעמ' 1126. ראו גם זוסמן בספרו הנ"ל [19], בעמ' 569).

אין בדברים אלה כדי לסייע למערערת. במקרה הנדון לפנינו לא עלתה מתוך כתבי־הטענות שהוחלפו בין בעלי־הדין כוונה להביא לפני בית־המשפט חשבונות שערכו. גם לא הובאו לפני בית־המשפט ראיות שמהן עולים פרטי החשבונות. המערערת אמנם ביקשה להביא לפני בית־המשפט ראיות כאלה אך בית־המשפט סירב לקבלן. בכך צדק. שלא כמו בדיון בע"א 374/59 הנ"ל [8] – שבו ניתן היה לקבוע כי כתבי־הטענות תוקנו מכללא באופן המאפשר לבית־המשפט להעניק סעד כספי – לא היה במקרה דנן יסוד לקביעה כזאת. מכאן, שאין מקום להתערב בשיקול־דעתו של בית־המשפט שלא התיר להביא ראיות אלה, הן מן הטעם שהסעד שנתבקש היה מתן חשבונות והן משום שסבר שכתבי־הטענות לא תוקנו מכללא (לעניין הנטייה שלא להתערב בשיקול־דעתה של הערכאה הדיונית במצבים כאלה ראו זוסמן בספרו הנ"ל [19], בעמ' 360).

הזכות לקבל את רשימות המנויים ונקודות ההפצה

19. בית־המשפט קבע כי "משרכשו [המשיבים] בכסף מלא מ[המערערת] את עיתוני יום א' ו־ו' ומשנשאו בהוצאות ההוצאה,

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

ההדפסה, ההובלה, ההפצה וכיוצ"ב, הרי שפעלו הם כמפיצי [המערערת] 'באורח עצמאי בשמם הם ולמענם'", ומכאן, ש"המידע, המסמכים והסודות המסחריים וכל פרט או נתון אחר הנוגע להם, אשר נאגרו ונאספו אצל [המשיבים], הינם קניינם ורכושם של [המשיבים] או מי מהם ואין [למערערת] כל זכות לגביהם". על מהות הקשר בין בעלי־הדין למד בית־המשפט

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

מהסדרי התשלום שהעלו על הכתב ומהתנהגותם בפועל במשך תקופת ההתקשרות. המערערת מבקשת לטעון כי המשיבים קיבלו
א מן המפיץ שקדם להם רשימה של כ־1,000 מנויים וכי בשלב שהופסק הקשר החוזי אתם הייתה רשימת המנויים שלהם בת 1,432 שמות בלבד. בנסיבות אלה, טוענת המערערת, אין יסוד לקביעת בית־המשפט כי מדובר ברשימת מנויים שפותחה ונבנתה בלעדית על־ידי הנתבעים ויש מקום לקבוע כי הרשימה היא רכושה
ב של המערערת.

אין ממש בטענות המערערת בעניין זה. רשימת המנויים שנוספו לרשימת המנויים שקיבלו המשיבים מהמפיץ הקודם היא פרי עמלם של המשיבים והיא קניינם שלהם, בעוד שרשימת המנויים של
ג המפיץ הקודם היא עניין שבינו לבין המערערת. עוד יצוין, כי הבעלות ברשימות אינה נקבעת לפי היחס שבין מספר המנויים בתקופתו של המפיץ הקודם לבין מספר המנויים שנוספו בתקופתם של המשיבים, אלא לפי מהותו של הקשר שבין בעלי־הדין.
ד משנקבע כי המשיבים לא פעלו בשליחותה של המערערת, אלא ניהלו עסק עצמאי, הרי שצדק בית־המשפט כאשר קבע כי הרשימות הן בבעלותם של המשיבים וכי אין למערערת זכות לדרוש את קבלתן.

ה תביעת המערערת לסכום קצוב

20. תביעת המערערת לסכום קצוב סמכה על שתי עילות נפרדות: זכותה לתקבולים שקיבלו המשיבים בעבור מנויים בסכום השווה ל־$68,400; זכותה ליתרת חוב בגין עיתונים שסיפקה
ו למשיבים בסכום השווה ל־$34,350. את התביעה בגין העילה הראשונה דחה בית־המשפט בקובעו כי בהתאם לתנאי החוזה בין בעלות־הדין לא הייתה המערערת זכאית לתשלום כלשהו בעבור אותם מנויים. לתביעה בגין העילה השנייה נעתר בית־המשפט, תוך שהפחית את סכום הפיצוי לסכום השווה ל־$12,225, בשל טעות
ז שנפלה בתחשיביה של המערערת. המערערת טוענת כי הוכיחה את מלוא תביעתה וכי היה על בית־המשפט לפסוק לזכותה את מלוא הסכומים שאותם תבעה. מימצאיו ומסקנותיו של בית־המשפט בעניינים אלה מעוגנים היטב בראיות שהיו לפניו ולא מצאתי בהם פגם המצדיק את התערבותנו.

מהות הקשר המשפטי בין בעלות־הדין והפסקתו

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

21. בית־המשפט קבע כי המערערת והמשיבים "התקשרו בחוזה שלא הוגבל בזמן, לפיו [המשיבים] משמשים כמפיצי עיתוני [המערערת]". מסקנה זאת סמך בית־המשפט, בין היתר, על הראיות הבאות: מכתב שבו מינתה המערערת את המשיב 1

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

כאחראי להוצאת העיתון בארצות־הברית; מסמך ההסכם
המערכתי והסדר התשלומים אשר הועלה על הכתב ואשר על־פיו
א נהגו בפועל בעלי־הדין במהלך תקופת החוזה. די היה בראיות אלה
– שלא היו שנויות במחלוקת – כדי לשמש תשתית איתנה למסקנתו.
לא מצאתי ממש גם בטענות המערערת שלפיהן החלטות שונות של
בית־המשפט במהלך שמיעת העדים פגעו ביכולתה להתגונן בעניין
זה. התוצאה היא שגם בעניין זה מסקנתו עומדת בעינה.

ב

22. ביום 30.7.1985 הודיעו נציגי המערערת למשיבים כי
עליהם להפסיק את הפצת העיתון "ידיעות אחרונות" מיד, באותו
שבוע. המשיב 1 העלה על הכתב את תוכן ההודעה, שנמסרה
בעל־פה, ובאותו יום גם שלח למערערת מכתב ובו פירט את תוכן
ג ההודעה שקיבל. המערערת לא מצאה לנכון לתקן דבר מן
הפרטים שבמכתב זה ובמכתב נוסף ששלח לה המשיב 1 ביום
9.8.1985 בעניין זה. רק ביום 14.8.1985 שלחה למשיב 1 מכתב
ובו חזרה על הודעת סיום ההתקשרות, אלא שהפעם ציינה כי אינה
ד עומדת על הפסקה מיידית של ההתקשרות וכי תיאות לתאם מועד
מוסכם להפסקת הקשר אם המשיבים יעמדו בכמה תנאים
שהעלתה. במצב דברים זה אין מנוס מן המסקנה כי הודעת הביטול
נמסרה בלי שניתנה למשיבים ארכה לקיים את החוזה. אפילו היינו
רואים רק את מכתבה של המערערת מיום 14.8.1985, ולא את
ה ההודעה בעל־פה, כהודעת ביטול – ואיני סבור כך – הרי שהתניית
המשך קיומו של החוזה בתנאים שלא נכללו בו מלכתחילה אינה
יכולה להיחשב כמתן ארכה לקיומו של החוזה, כמשמעה בסעיף 7
לחוק התרופות. אוסיף כי גם לעניין זה לא מצאתי יסוד לכך שאילו
נשמעו הראיות בדרך אחרת משנשמעו הייתה המסקנה שונה.

ו

משנמצא כי המערערת ביטלה את החוזה עם המשיבים ללא
מתן הודעה מוקדמת, נדרש בית־המשפט לשאלה אם קדמה
לביטול הפרה יסודית מצד המשיבים, שזיכתה את המערערת
ז בביטולו בלי הודעה מוקדמת. כאמור, סקר בית־המשפט בפירוט
את שלל טענותיה של המערערת בדבר התנהגותם של המשיבים
במשך תקופת החוזה ולא מצא כי היה במעשה שעשו משום הפרה
יסודית של החוזה. עיינתי בנימוקי פסק־הדין ובטענותיה המפורטות
של המערערת, וגם בעניין זה לא מצאתי מקום להתערב. אפילו
ניתן היה לראות מקצת מעשיהם של המשיבים כהפרות של החוזה,
לא היו אלה הפרות יסודיות. זאת מן הטעם שלא היה מקום להניח
לגביהן "...שאדם סביר לא היה מתקשר באותו חוזה אילו ראה

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

מראש את ההפרה ותוצאותיה..." (סעיף 6 לחוק התרופות. לסקירה כללית ראו ג' שלו דיני חוזים [20], בעמ' 547). לפיכך, צדק בית־המשפט בקובעו כי המערערת הפרה את החוזה בכך שביטלה אותו שלא כדין, בלי שנתנה למשיבים ארכה לקיימו.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

א 23. בבואו לקבוע את תקופת ההודעה המוקדמת שהיה על המערערת לתת למשיבים, שבעבורה זכאים הם לפיצוי, עמד בית־המשפט על העובדות הבאות:

ב "[המשיבים] השקיעו ללא ספק, זמן רב, יוזמה ויצירתיות, בפרוייקט הפקסימיליה כמו גם השקעות בממון. לעניין זה נדרשו השלושה [המשיב 1] בתל־אביב, ו[המשיבים 5 ו־6] בניו יורק, להרתם במלא מאודם לעניין ולצרף אליהם עובדים, מכשור, כלי רכב, הכל כדי להרים את הפרויקט ולשאת בנטל. יש גם לציין את ההוצאות שנחסכו
ג מן [המערערת] במעבר להסדר הפקסימיליה. תחת הסדר זה עבדו [המשיבים] בסה"כ כשנה וחצי. תקופת זמן ראשונית שבה ההוצאות רבות שהן מבוא והערכות להפצה. הפירות באותה תקופה הן בהכרח קטנים יותר. בסמוך לסיום הקשר הגדילו [המשיבים] את מספר
ד המינויים ויכלו להוסיף עוד אך הדבר נמנע מהם בכוונה תחילה על ידי [המערערת]".

ה על־פי כל אלה הגיע למסקנה כי "על רקע הזמן הקצר שחלף מאז תחילת היחסים החוזיים... וההשקעה היחסית גדולה בתקופה הראשונית לפני קטיפת פירות של ממש מההשקעה, ראוי היה לדעתי לקבוע תקופה של שנתיים למתן הודעה מוקדמת לסיום הקשר". אף־על־פי־כן סבר בית־המשפט כי המשיבים זכאים לפיצויים בעבור תקופה של שנה אחת בלבד, מן הטעם שזאת
ו תקופה "שנקבעה בפסיקה כתקופה סבירה להודעה מוקדמת".

נימוק זה אינו יכול לעמוד. אכן, בעבר נתגלעו חילוקי־דעות עקרוניים בדבר היסודות העובדתיים שיש להוכיח כדי לקבוע על־פיהם את משך תקופתה של ההודעה המוקדמת (ראו את דברי
ז כבוד השופט מ' חשין ב[ע"א 355/89] עיזבון המנוח ניקולא חינאווי ז"ל נ' מבשלת שיכר לאומית בע"מ [9], בעמ' 78-77), אולם אין עוררין כי קביעת אורכה של התקופה תלוי בנסיבותיו המיוחדות של המקרה הנדון כשם שהיא מושפעת על־ידי עקרונות כלליים שאינם קשורים למקרה הנדון דווקא. כך נאמר, בין היתר, כי:

"אורכה של התקופה הסבירה תלוי בנסיבותיו של כל מקרה. בין השיקולים לקביעת אורכה של התקופה יש

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

לקחת בחשבון גורמים שונים, ביניהם כלליים, היפים לכל מקרה, וביניהם מיוחדים, אשר קשורים בהסכם שבין הצדדים ובנסיבותיו" (דברי כבוד השופט אור ב[ע"א 442/85] משה זוהר ושות' נ' מעבדות טרבנול (ישראל) בע"מ [10], בעמ' 706).

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

לפיכך, היה על בית־המשפט לקבוע את תקופת ההודעה המוקדמת על־פי נסיבותיה של הפרשה, תוך התייחסות לשיקולים ולקריטריונים שנקבעו בפסיקה, ולא לקבוע אותה רק לפי התקופה שסבר שהיא התקופה הסבירה לפי ההלכה הפסוקה. עם זאת, לאור הנסיבות, סבורני כי תקופת הודעה מוקדמת של שנתיים – שהייתה ראויה בעיני בית־המשפט – היא ארוכה מדי, בעיקר בהתחשב בכך שהקשר החוזי בין בעלי־הדין נמשך תקופה קצרה יחסית של כשנה ומחצה בלבד. בצד שיקול זה יש לייחס משקל להשקעות של זמן ושל כסף שהשקיעו המשיבים, שפירותיהן טרם הבשילו, וגם על כך עמד בית־המשפט. נוכח שיקולים אלה נראה לי שיש להשאיר את החלטתו של בית־המשפט על מכונה, שלא מטעמו, דהיינו על תקופת הודעה מוקדמת בת שנה אחת.

24. המערערת מוסיפה וטוענת כי לאחר שקבע בית־המשפט כי המשיבים פעלו כמפיצים עצמאיים, אין הם זכאים לפיצויים בעבור אי־מתן הודעה מוקדמת לפני הפסקת הקשר החוזי. את טענתה היא מבקשת לסמוך על מקרה שבו נקבע, כי:

> "...לא היו בין בעלי הדין יחסים של יצרן וסוכן בלעדי, כי אם יחסים של מוכר וקונה, שעם סיומם ממילא לא היה להם המשך. אשר־על־כן, לא קמה למערער עילה לתביעת אובדן רווחים ואובדן מוניטין" (ע"א 127/86 רייכר נ' פוליתם בע"מ [11], בעמ' 117).

אין הנדון דומה לראיה. אכן, כאשר קונה עצמאי רוכש בקביעות מוצרים מיצרן, בלי שיש לו יסוד חוזי לציפייה לגבי המשך ההכנסות מן הפעילות עם אותו יצרן, אין הוא זכאי לפיצוי בגין הפסקת ההתקשרות החוזית עם היצרן. לעומת זאת, כאשר מתוך מהות הקשר עם היצרן – וללא קשר למידת עצמאותו של המפיץ – קם למפיץ אינטרס ציפייה בדבר הכנסותיו העתידיות, זכאי הוא לפיצויים בעבור ניתוקו של הקשר החוזי עם היצרן. כך הדבר בנסיבות ההתקשרות החוזית שבענייננו.

25. המערערת מוסיפה ומעלה טענות רבות ומגוונות כנגד אופן חישוב הפיצויים בגין תקופת ההודעה המוקדמת, בגין חוות־הדעת שביסוד החישוב ובגין פסיקת הפיצויים בעבור נזקים מסוימים שנגרמו למשיבים.

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

גם טענותיה אלה יש לדחות. המערערת מבקשת "לחזור ולפתוח את הדיונים במחלוקות שבעובדה, שכבר נדונו והוכרעו, ולהושיב בית־משפט זה על המדוכה שעליה ישב בית המשפט המחוזי. ניסיון זה יש לדחות" (ע"א 2688/95 פנחס נ' כרם מהנדסים [12], בעמ' 746). אומר בקיצור כי בית־המשפט ביסס את מסקנותיו על

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

המימצאים שקבע על־פי חומר הראיות שהובא לפניו ונימק את מסקנותיו בפירוט. בכל אלה לא מצאתי מקום להתערב.

א

26. בשולי הדברים יש מקום לעמוד על שתי טענות משפטיות נוספות של המערערת. לטענתה סכומי הפיצויים שפסק בית־המשפט בגין חלק מרכיבי תביעתם של המשיבים גבוהים מן הסכומים שבהם נקבו בכתב־תביעתם לגבי רכיבים אלה. טענה זאת יש לדחות משני טעמים: האחד – כי הסכום הכולל של הפיצויים שנפסק לזכות המשיבים לא חרג מסכום התביעה הכולל – 700,000$ – שצוין בכתב־התביעה, שבו ניתן לראות את הסכום הכולל שנתבע בגין העילה הכללית של הפרת החוזה על־ידי המערערת (השוו לדברי כבוד השופט ויתקון בע"א 467/60 בן טל נ' זיני [13] ולדברי כבוד השופט ברנזון בע"א 222/64 "אגד" נ' מדינת ישראל [14], בעמ' 297). השני – כי במהלך הדיון הגישו המשיבים ראיות להוכחת הסכומים שתבעו בגין הרכיבים הנזכרים – שאותם גם פסק בית־המשפט, כאמור לעיל – בלי שהמערערת התנגדה לכך. מכאן, שיריעת המחלוקת לגבי כל אחד מרכיבים אלה של סכום הפיצויים שנפסק הורחבה בהסכמה (השוו לע"א 675/86 שמייסר נ' הודסמן [15], בעמ' 140).

ב

ג

ד

עוד משיגה המערערת על שיעורי הריבית וההצמדה שנפסקו. לדעתה, לא היה בית־המשפט מוסמך לפסוק ריבית דולרית שנתית בשיעור של 11% ממועד הגשת התביעה ועד מועד פסק־הדין, ומכל מקום ראוי היה שיפסוק ריבית בשיעור נמוך יותר. עוד טענה שהיה עליו להביא בחשבון שיקוליו את התמשכות ההליכים שנגרמה בעטיים של המשיבים ולפטור אותה מריבית בעבור חלק מן התקופה. המשיבים מצדם באו לקעקע את הדברים במכלול של טענות – עובדתיות ומשפטיות – שהעלו נגד המערערת. איני רואה צורך להיכנס לכל פרטי הטענות ואצא ידי חובתי אם אומר בקיצור כי לא מצאתי יסוד לטענה כי בית־המשפט חרג בעניין זה מסמכותו או הפעיל שיקול־דעת מוטעה (ראו, בין היתר: ע"א 552/88 קובטי נ' אזרחי [16], בעמ' 788 וגם זוסמן בספרו הנ"ל [19], בעמ' 530 והאסמכתאות בה"ש 46). לפיכך, אין להתערב בהחלטתו בעניין זה.

ה

ו

ז

שכר הטרחה שנפסק לזכות המשיבים

27. בית־המשפט פסק למשיבים הוצאות בסכום של 50,000 ש"ח, שהוא כאחוז אחד מסכום הפיצויים שנפסק. שיעור זה נופל מן השיעור שנקבע בתוספת לכללי לשכת עורכי הדין (התעריף

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

המינימלי), תשל"ז-1977. לדעת המשיבים הסכום שנפסק גם אינו משקף את הנמקתו של בית־המשפט שלפיה "סכום זה נקבע בהתחשב בסכום פסק־

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

הדין, בהיקף העבודה שהושקעה בתיק הנדון וכן בהתחשב במספר הישיבות ובהתארכות הדיונים".

א כלל ידוע הוא כי לא על נקלה תתערב ערכאת הערעור בשיקול־דעתה של הערכאה הראשונה בקביעת סכום ההוצאות (ראו זוסמן בספרו הנ"ל [19], בעמ' 544-545). גם נאמר כי יש מקום להתערב אם "...נפלה בפסיקת ההוצאות טעות משפטית ואם אשר נתגלה פגם או פסול בשיקול הדעת..." (ע"א 378/78 קלינגר נ' מנהל מס עזבון [17], בעמ' 510. ראו גם ע"א 77/85 חברת החשמל, מחוז ירושלים בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ [18], בעמ' 594). אכן, נראה לכאורה כי סכום ההוצאות שנפסק הוא נמוך, אולם לאור נסיבות הפרשה בכללותה אין לומר שהוא נמוך במידה המצדיקה את התערבותנו. גם אין למצוא כאן טעות משפטית או פגם או פסול אחר בשיקול־דעתו של בית־המשפט, המצדיקים התערבות כזאת.

ב

ג

סיכום

ד 28. לפיכך אני מציע כי הערעור והערעור שכנגד יידחו וכי המערערת תשלם למשיבה 3 את הסכומים שפסק בית־המשפט המחוזי. כן תישא המערערת בשכר טרחת עורך־הדין של המשיבים בסך 50,000 ש"ח.

ה המשנה לנשיא ש' לוין

אני מסכים.

ו השופט ח' אריאל

אני מסכים.

ז הוחלט כאמור בפסק־דינו של השופט טירקל.

ניתן היום, כ"ו באלול תשנ"ט (7.9.1999).

מיני-רציו:

* בתי־משפט – פסלות שופט – המשך הדיון

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/

שיקול־דעתו של שופט שבא במקום שופט שפסל עצמו – אם לדון בתובענה מהשלב שאליו הגיע השופט הקודם או משלב אחר – שיקולי צדק מול שיקולי יעילות.

* דיון אזרחי – חקירות וחשבונות – מתן חשבונות

רק במקרה שנתקיימו יחסי אמון בין הצדדים – אימתי זכאי יצרן לקבל את חשבונותיו של המפיץ – מתן סעד כספי בתביעה למתן חשבונות – רק אם נענתה הבקשה למתן החשבונות ונתבררו החשבונות.

* חוזים – חוזה הפצה – ביטולו

הצורך בהודעה מוקדמת – משך הזמן למתן הודעה מוקדמת.

הודעה למנויים על עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו - הקש כאן

נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי
mnt/data/9609099.doc/